

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 414/08-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka o sťažnosti P. S., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 153/1998 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti P. S. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2008 doručená sťažnosť P. S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K.,

ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 153/1998.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je ako navrhovateľ účastníkom konania o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o určenie neplatnosti zriadenia vecného bremena a o určenie vlastníctva vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 153/1998. Konanie vo veci bolo na základe návrhu podaného sťažovateľom 4. decembra 1997 začaté proti odporcom 1. R., s. r. o., B., zastúpenej JUDr. J. I., advokátom, N., a 2. K., a. s. v likvidácii, B., pôvodne na Okresnom súde Banská Bystrica a od 3. júla 1998 je vedené na okresnom súde. Podľa tvrdení sťažovateľa konanie vo veci trvá viac ako 11 rokov a dosiaľ v ňom nebolo právoplatne rozhodnuté. Doterajší postup okresného súdu považuje za neefektívny a nespejúci k rozhodnutiu vo veci samej.

3. Sťažovateľ uviedol prehľad úkonov vykonaných vo veci sp. zn. 25 C 153/1998 okresným súdom a navrhol, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„V konaní Okresného súdu Nitra vedenom pod sp. zn. 25 C 153/1998 bolo porušené základné právo P. S., nar..., bytom B., zakotvené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 153/1998 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

P. S., nar..., bytom B., priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 500.000,- Sk (slovom päťstotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Nitra povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu Nitra ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia P. S., nar..., bytom B., za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, na účet advokáta JUDr. J. K., vedený v I. a. s., pobočka B., č. účtu:... s uvedením variabilného symbolu VS:... do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Ústavný súd sťažnosť prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením sp. zn. I. ÚS 414/08 z 3. decembra 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd listom z 2. februára 2009 vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti. Predseda okresného súdu, ktorý je zároveň sudcom konajúcim, vo veci vo vyjadrení Spr. 185/09 z 23. februára 2009 (ústavnému súdu doručenom 26. februára 2009) podrobne a chronologicky uviedol úkony a rozhodnutia okresného súdu, ktoré boli vo veci uskutočnené, a okrem iného poukázal na nasledujúce skutočnosti:

„Okresný súd v Nitre konal vo veci plynule a bez zbytočných prietahov. Jednotlivé úkony boli zo strany sudcu vykonávané efektívne, v primeraných lehotách a vždy smerovali k rozhodnutiu vo veci samej, o čom svedčí i skutočnosť, že Okresný súd v Nitre v merite veci rozhodoval viackrát. Spis bol pre opakované odvolania voči každému rozhodnutiu meritórnemu i nemeritórnemu, ako aj z dôvodu námietok zaujatosti, predkladaný 7 krát na Krajský súd v Nitre, kde sa spis nachádzal spolu takmer 5 rokov a 2 krát bol predkladaný na Najvyšší súd SR, kde sa spis nachádzal spolu 1,5 roka. Z celkovej dĺžky konania viac ako 11 rokov sa spis na Okresnom súde v Nitre nachádzal iba 4 roky, pričom za toto obdobie súd vydal spolu 5 rozhodnutí, z toho 3 rozhodnutia vo veci samej, smerujúce k ukončeniu sporu. Vzhľadom k tomu, že z 5-tich vydaných rozhodnutí prvostupňového súdu boli 2 rozhodnutia potvrdené, 2 zrušené a v jednom prípade ešte beží odvolacia lehota, ako aj vzhľadom na nejednotnosť právnych názorov odvolacieho a dovolacieho súdu k otázke zastavenia konania, pre ktoré bolo rozhodnutie odvolacieho súdu dvakrát zrušené, je tvrdenie sťažovateľa o nekvalite rozhodovania súdu prvého stupňa a o nenáročnosti veci zjavne neopodstatnené.

Taktiež považujem za potrebné zdôrazniť, že konanie vo veci určenia neplatnosti zriadenia vecného bremena je právoplatne zastavené od 29. 10. 1998, konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti je právoplatne zastavené od 30. 1. 2006, takže nie je právoplatne skončené iba konanie o neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorý návrh sám

navrhovateľ od roku 1999 opakovane berie späť, pretože nemá už právny záujem na pokračovaní v konaní a od tejto doby rozhodnutie o návrhu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy pre neho nemá žiaden význam. Navrhovateľ si totiž svoje vlastníctvo usporiadal prostredníctvom katastrálneho konania ešte v roku 1999, kedy bol návrh na vklad na základe kúpnej zmluvy, ktorej neplatnosť je predmetom konania, zamietnutý a neskôr svoj podiel previedol na iný subjekt. Máme zato, že v dôsledku doteraz prebiehajúceho konania na Okresnom súde v Nitre sťažovateľ nie je v právnej neistote, pretože bez ohľadu na to, ako bude v konečnom dôsledku vo veci rozhodnuté, na jeho postavení sa nič nezmení.

Na základe vyššie uvedených skutočností navrhujeme aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti sťažovateľa P. S., bytom B., ktorou namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ako neopodstatnenej nevyhovel.“

6. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci a jej prerokovanie vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva, nepovažoval ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 410/03, I. ÚS 65/04, II. ÚS 109/07 a I. ÚS 174/08).

II.

7. Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, s vyjadrením predsedu okresného súdu a skutočnosťami vyplývajúcimi zo spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 153/1998 ústavný súd zistil skutočností a priebeh konania zhodný s tým, ktorý bol uvedený v chronologickom prehľade a vyjadrení predsedu okresného súdu. Podľa neho konanie vo veci bolo uznesením č. k. 25 C 153/98-498 zo 4. februára 2009 zastavené. Ako vyplýva z podania okresného súdu z 26. marca 2009, proti tomuto rozhodnutiu podal odporca R., s. r. o., B., odvolanie, v dôsledku čoho bude spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

9.1 Predmetom namietaného konania bol návrh na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, na určenie neplatnosti zriadenia vecného bremena a na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti. Konanie vo veciach s obdobným predmetom konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd sa pri hodnotení podľa kritéria zložitosti posudzovanej veci čiastočne stotožnil s tvrdeniami okresného súdu a priznal jej určitú právnu aj skutkovú zložitosť, ktorá mala vplyv na doterajší priebeh a dĺžku konania.

9.2 Správanie sťažovateľa je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ním označeného práva.

Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 153/1998 ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním k doterajšej dĺžke konania zásadným spôsobom neprispel. Od začiatku konania na okresnom súde je zastúpený advokátom, ktorý v jeho mene uskutočňuje všetky úkony. Sťažovateľ si svoje vlastníctvo usporiadal prostredníctvom katastrálneho konania už v roku 1999, v dôsledku čoho nemá záujem na pokračovaní súdneho konania, čo dokumentuje skutočnosť, že opakovane 15. októbra 1999, 2. mája 2005 a 26. februára 2007 podal okresnému súdu späťvzatie svojho návrhu, ktorému okresný súd v dvoch prípadoch vyhovel, avšak konanie vo veci pokračovalo v dôsledku odvolaní a dovolania podaných odporcom. Využívanie procesných oprávnení náleží tak navrhovateľovi, ako aj odporcovi, pričom takéto správanie účastníka konania nemôže ísť

na ťarchu konajúceho súdu. V súčasnosti je vo veci rozhodnuté uznesením č. k. 25 C 153/1998-498 z 3. februára 2009 o zastavení konania. Spokojnosť s rozhodnutím okresného súdu vyjadril právny zástupca sťažovateľa v liste doručenom okresnému súdu 23. marca 2009.

9.3 Ústavný súd sa napokon zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej občianskoprávnej veci.

Konanie vedené okresným súdom začalo návrhom sťažovateľa na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, na určenie neplatnosti zriadenia vecného bremena a na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti pôvodne podaným 4. decembra 1997 na Okresnom súde Banská Bystrica. Vec bola postúpená okresnému súdu na ďalšie konanie 3. júla 1998. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 153/1998, ktorý bol ústavnému súdu zaslaný okresným súdom, bolo zistené, že napriek doterajšej celkovej dĺžke konania viac ako 11 rokov, ktorá sa javí z ústavného hľadiska ako neprijateľná, v konaní okresného súdu priet'ahy, tak ako ich namieta sťažovateľ, zistené neboli.

Ústavný súd zhodne so stanoviskom predsedu okresného súdu konštatuje, že počas celkovej dĺžky konania v trvaní 11 rokov sa vec prerokúvala na okresnom súde, v odvolacom konaní na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“) a dovolacom konaní na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Vec sa na okresnom súde nachádzala vyše 4 rokov a zvyšný čas vo veci rozhodovali krajský súd a najvyšší súd, v konaní ktorých ústavný súd zistil ojedinelé priet'ahy. Sťažovateľ však v podanej sťažnosti priet'ahy spôsobené krajským súdom a najvyšším súdom nenamietal.

Berúc do úvahy uvedené, ako aj skutočnosť, tak ako vyplýva zo spisu sp. zn. 25 C 153/1998 a ako ju uvádza vo svojom vyjadrení aj predseda okresného súdu, konanie vo veci určenia neplatnosti zriadenia vecného bremena je právoplatne zastavené od 29. októbra 1998, konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti je právoplatne zastavené od 31. januára 2006, dosiaľ neprávoplatne je rozhodnuté o neplatnosti kúpnej zmluvy.

V dôsledku uvedeného a záverov uskutočneného katastrálneho konania už sťažovateľ nie je v právnej neistote, ako to uvádza vo svojej sťažnosti.

Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v postupe okresného súdu neboli zistené prietahy v konaní a nedošlo k porušeniu práva priznaného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Sťažovateľ v petite sťažnosti žiadal okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva na konanie bez zbytočných prietahov, aby mu ústavný súd na základe čl. 127 ods. 3 ústavy priznal finančné zadost'učinenie v sume 500 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

11. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Vzhľadom na to, že ústavný súd nevyslovil porušenie práva sťažovateľa, nepriznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie ani trovy právneho zastúpenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2009